

Posljedice i značaj operacije "Miljevci"

U operaciji "Miljevci" oslobođeno je oko 100 kilometara četvornih okupiranog prostora Republike Hrvatske, odnosno cijeli Miljevački plato. U napadu je Srpska vojska Krajine imala velike gubitke u ljudstvu i materijalno-tehničkim sredstvima. Hrvatska vojska je imala 6 poginulih pripadnika i desetak ranjenih, od kojih su dvojica teže ranjenih pripadnika HV-a preminula nakon nekoliko mjeseci od posljedica ranjavanja.

Operacija "Miljevci" važna je i specifična iz više razloga. Ona je prva značajna napadna operacija na prostoru šibensko-drniške bojišnice. Pobunjeni Srbi spriječeni su u daljnjim ozbiljnijim napadima na smjeru Drniš - Šibenik te je stvoren povoljan položaj za daljnje napredovanje snaga Hrvatske vojske. Operacija je provedena u specifičnim uvjetima, uzevši u obzir geografske odrednice Miljevačkog platoa, prostora omeđenog dvjema rijekama, Krkom i Čikolom. Specifična je po tomu što su operaciju izvele postrojbe "R" sastava, odnosno bez sudjelovanja specijalnih snaga i profesionalnih postrojbi. Također je izvedena u nepovoljnim taktičkim uvjetima gdje je omjer snaga iznosio 1:1.

Operacija je imala velik utjecaj na podizanje morala Hrvatske vojske i stanovništva Hrvatske. Iako se Hrvatska našla pod velikim međunarodnim pritiskom zbog izvedene operacije, ona ipak nije ostavila dublje posljedice, a dosegnuta linija nije se mijenjala sve do VRO "Oluja".

U sjećanje na poginule branitelje u operaciji Miljevci

Literatura:

1. Bačić, Ivan, 'Miljevci u Domovinskom ratu i "Miljevačka oluja"'. U: Miljevci u prošlosti (s pogledom na budućnost), II. izdanje, Visova, Drinovci, 2018.
2. Nakić, Željko, 'Operacija Miljevci'. Diplomski rad, Hrvatska vojna učilišta ZŠŠ, 'Blago Zadro', 1998.
3. Rakić, R., Dubravica B., Kratak pregled vojnih djelovanja u Domovinskom ratu 1991.-1995. Zagreb: MORH, 2009.
4. Šulj, Tomislav, 'Operacija "Miljevci"', Vojna povijest, br. 75 (lipanj 2017), 38-45.

Izvori:

1. Raščlamba borbenih djelovanja OS RH u Domovinskom ratu na zadarsko-šibensko-sinjskom bojištu tijekom 1992., Knjiga I.
2. Raščlamba borbenih djelovanja OS RH u Domovinskom ratu na širem području Sinja 1992., Knjiga IV.
3. Raščlamba borbenih djelovanja OS RH u Domovinskom ratu 1992. na širem području Šibenika, Knjiga III.

O IZLOŽBI

Ove godine obilježavamo 30. obljetnicu operacije "Miljevci" stoga je Muzej Domovinskog rata u Splitu odlučio dati svoj obol obilježavanju ove iznimno važne operacije Hrvatske vojske. U zgradi Gradske uprave Grada Splita (Banovina) svečano je otvorena 05. srpnja 2022. godine multimedijiska izložba pod nazivom "Operacija Miljevci - 30. obljetnica". Otvorenju su prisustvovali brojni branitelji i članovi njihovih obitelji kao i drugi zainteresirani građani. Prisustvovali su i sami sudionici ove operacije, što nam je bila izuzetna čast. Sam zapovjednik operacije, pukovnik Krunoslav Mazalin zbog spriječenosti nije mogao biti na otvorenju, ali se okupljenima obratio prethodno snimljenom video porukom u kojoj je dao potporu projektu Muzeja Domovinskog rata u Splitu te nam je iznio kratko svjedočanstvo o samoj izvedbi operacije "Miljevci". Uz prisustvo predstavnika Splitsko-dalmatinske županije i Ministarstva hrvatskih branitelja, izložbu je svečanu otvorila gospođa Mirna Veža, povjerenica Vlade Republike Hrvatske za obavljanje poslova iz nadležnosti gradonačelnika Grada Splita.

Pomoću šest panoa s fotografijama i shemama borbenih djelovanja postavljenih polukružno u atriju zgrade Poglavarstva (Banovina) posjetitelji su se upoznali sa zbivanjima na Miljevačkom platou od samog početka Domovinskog rata do oslobađanja Miljevaca. Između postavljenih panoa raspoređene su tri lutke s uniformama zapovjednika i pripadnika Hrvatske vojske. Posebno ističemo svečanu vojnu odoru samog zapovjednika operacije pukovnika Krunoslava Mazalina. Sveukupno je prikazano 35 fotografija koje su raspoređene na šest panoa. Sedmi pano je posvećen pripadnicima Hrvatske vojske koji su poginuli prilikom izvođenja ili su umrli poslije od posljedica teškog ranjavanja u operaciji "Miljevci". Kako bi posjetiteljima upotpunili doživljaj, na samom dnu polukružno postavljene izložbe postavljen je ekran na kojemu smo izradili mini klipove od ustupljenih originalnih video zapisa koji su nastali neposredno prije ili poslije vojne operacije.

Zahvaljujem svima koji su na bilo koji način pridonijeli realizaciji ove izložbe.

Autor izložbe
Matej Gabrilo

OPERACIJA MILJEVCI – 30. OBLJETNICA

Atrij Gradske uprave Grada Splita (Banovina)

5. srpnja – 27. srpnja 2022.

Organizator izložbe

Muzej Domovinskog rata u Splitu

Autor izložbe autor i deplijana

Matej Gabrilo

Stručna suradnica

Petra Šimić

Grafički dizajn i postav izložbe

Matej Gabrilo

Bruna Periš

Petra Šimić

Fotografije za izložbu

Udruga dragovoljaca i branitelja Domovinskog rata 113. brigade

Udruga veterana Domovinskog rata 142. brigade

Gradski muzej Drniš

Marina Jurković

Radovan Goger

Stanko Ferić

Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata (HMDCDR), voditeljica Odjel arhivskog gradiva Domovinskog rata dr. sc. Ana Holjevac Tuković, viši arhivist

Posuditelji muzejske građe

Radoslav Juričev Sudac

Videozapisi

Udruga veterana Domovinskog rata 142. brigade

Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata (HMDCDR), voditeljica Odjel arhivskog gradiva Domovinskog rata dr. sc. Ana Holjevac Tuković, viši arhivist

Joško Vukušić

Lektura i korektura

Garber media, d.o.o.

Tisak panoa i deplijana

Editori, d.o.o.

Pokrovitelji izložbe

Ministarstvo kulture i medija RH

Grad Split

Nakladnik

Muzej Domovinskog rata u Splitu

Za nakladnika

Matej Gabrilo

Split, 2022.

MUZEJ DOMOVINSKOG RATA U SPLITU

IZLOŽBA OPERACIJA

MILJEVCI

30. OBLJETNICA

5. - 27. SRPNJA 2022.

ZGRADA GRADSKJE UPRAVE GRADA SPLITA

OPERACIJA MILJEVCI

Uvod

Miljevački plato, u neposrednom zaleđu Šibenika, prostor je omeđen rijekom Čikolom, rijekom Krkom te planinom Prominom na sjeveru. Godine 1991., u sedam većih naselja koja čine Miljevce živjelo je isključivo hrvatsko stanovništvo, osim u selu Nos Kalik s većinskim srpskim pravoslavnim stanovnicima.

Fotografija svjedoči o razmjerima uništenja hrvatskih sela na Miljevačkom platonu. Foto: Radovan Gogjer

Područje Miljevačkog platoa već je od prve polovice 1991. godine ugroženo djelovanjem pobunjenih Srba, što dovodi do zbjega stanovništva tog područja. Iseljavanje se intenzivira okupacijom hrvatske strane EZ-u i UNPROFOR-u nisu dali rezultata, hrvatsko je topništvo uzvratilo djelujući po rajonu Đevrska, Kistanja i Knina, nakon čega neprijateljsko topništvo prekida s djelovanjem.

Zapovjednik 4. bojne 113. brigade stoga ustrojava manje borbene skupine sastavljene od ljudi s tog područja te ih upućuje u izvidničko-diverzantske akcije s ciljem nanošenja gubitaka neprijatelju putem diverzija i zasjeda. U tim akcijama snage pobunjenih Srba trpjele su velike gubitke u ljudstvu i materijalno tehničkim sredstvima.

Oslobađanje Nos Kalika – Preduvjet za operaciju “Miljevci”

Tijek izvođenja napadne akcije oslobađanja sela Nos Kalik.

Naselje Nos Kalik najjužnije je naselje miljevačke ploče, prirodno zaštićeno kanjonima rijeke Krke i rijeke Čikole. Takav položaj pružao je okupatorskim snagama dobru zaštitu i dobru poziciju za djelovanje

prema gradu Šibeniku i okolici. Posebno su ugrožavani vodocrpilište “Torak” i hidrocentrala “Jaruga”.

Pripadnici Hrvatske vojske u oslobođenom Nos Kaliku, ožujak 1992. / Fotografiju ustupio Krunoslav Mazalin

U cilju sprječavanja daljnje ugroze provedena je akcija oslobađanja naselja Nos Kalik. Akciju su 2. ožujka 1992. izveli pripadnici 4. bojne 113. brigade i Diverzantski vod 113. brigade po usmenoj zapovijedi zapovjednika bojne Krunoslava Mazalina. Idućeg dana, 03. ožujka, odbijen je i neprijateljski protunapad. Oslobađanje Nos Kalika bilo je od strateškog značaja jer je ostvarena operativno-taktička osnova za provođenje operacije “Miljevci”.

Operacija “Miljevci” – Plan napada

Prije izrade plana i pokretanja operacije, kontinuirano se izvodilo izvidanje manjim izvidničkim skupinama “Mrgud” na prostoru Miljevaca. Dio zasluga ide i preostalom domicilnom stanovništvu koje je hrvatskim snagama davalo vrijedne informacije o neprijatelju na navedenom području. Također se prije samog napada, od 17. do 20. lipnja u neprijateljski prostor ubacuju izvidnička desetina 113. brigade i izvidnička desetina 142. brigade koje dostavljaju izvješće o rasporedu i snazi neprijatelja.

Pred sami polazak u operaciju Miljevci. Foto: Udruga 142. brigade HV

Hrvatske snage angažirane su iz 113. brigade, 142. brigade i 72. bojne Vojne policije satnija Šibenik. Cilj napada bio je razbiti neprijatelja na cijelom prostoru Miljevačkog platoa, potpuno ovladati njime te organizirati obranu i biti pripravan na odbijanje mogućeg neprijateljskog protunapada. Sveukupan broj ljudstva angažiranog u izvođenju operacije obuhvaćao je oko 520

osoba, uključujući sanitet, inženjeriju i topništvo. Operacijom je zapovijedao zapovjednik 4. bojne 113. brigade Krunoslav Mazalin.

Tijek izvođenja operacije “Miljevci” – “U Splitu sam”

Snage za ubacivanje Hrvatske vojske uspjele su neprimjetno prijeći preko neprijateljske prve crte u zadanim smjerovima te su dostigle rajone koji su im određeni po planu operacije. Dogovorena šifra za izvješćivanje s dosegnutih zanih položaja bila je: “U Splitu sam”.

Borbene skupine.

Borbena djelovanja počinju oko 5:00 kada je otkrivena skupina u s. Bašići te su u tom trenutku otpočele borbe na cijelom Miljevačkom platonu. Brza je neprijateljska reakcija spriječena jer je uspješno prekinuta veza između neprijateljskih snaga na platonu i vojarnje u Trbounju, tako da neprijatelj nije mogao izvjestiti nadređeno zapovjedništvo o snazi napada Hrvatske vojske.

Širitovci-Karalici. / Foto: Udruga 142. brigade HV

Prvo je oslobođeno naselje s. Bašići, nakon čega diverzantski vod 113. brigade, koji je oslobodio selo, odlazi u s. Ključ gdje je neprijatelj pružao žilav otpor. Nakon toga, redom su oslobođena sela: Širitovci, Brištane, Ključ, Vukačići. Najdulji otpor pružale su srpske snage u selu Drinovci, koje je oslobođeno u jutarnjim satima 22. lipnja. Nakon čišćenja terena, hrvatske

Širitovci - lipanj 1992. / Foto: Udruga 142. brigade HV

su snage organizirale obranu na dosegnutoj crti te utvrdile položaje i postavile zapreke u vidu minsko-eksplozivnih sredstava. Nakon toga, srpsko je topništvo napalo kompletno područje Miljevaca, okolicu grada Šibenika te sam grad Šibenik. Kako prigovori hrvatske strane EZ-u i UNPROFOR-u nisu dali rezultata, hrvatsko je topništvo uzvratilo djelujući po rajonu Đevrska, Kistanja i Knina, nakon čega neprijateljsko topništvo prekida s djelovanjem.

Operacija “Miljevci” – Srpski protunapad 23. lipnja

Očekujući protunapad, hrvatske snage organizirale su obranu na svim smjerovima komunikacija na Miljevačkom platonu. Formirane su protuoklopne grupe, pojačane zarobljenom neprijateljskom tehnikom.

Reportaža o Miljevcima u Slobodnoj Dalmaciji.

Oko 13:00 sati 23. lipnja, srpska vojska krenula je u protunapad smjerom Drniš – Trbounje – Vlajići. Protunapad je zaustavljen te su se snage pobunjenih Srba povukle prema vojarni u Trbounju. Srpska strana nakon ovog poraza nije više poduzimala nikakve protunapade s ciljem ponovnog zauzimanja Miljevaca. Nova crta bojišnice uspostavljena je na liniji: rijeka Čikola – Vlajići – Lovrića Jare – Karalici – Mazalini – rijeka Krka.